

Javne financije / Dieter Brümmerhof

Švaljek, Sandra

Source / Izvornik: **Financijska praksa, 2001, 25, 121 - 125**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:242:717874>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-07**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

JAVNE FINACIJE, Dieter Brümmerhoff,
2000, Zagreb, Mate d.o.o, 570 str.

Prikaz*

Knjiga *Javne financije* autora Dietera Brümmerhoffa standardni je i u zemljama njemačkoga govornog područja jedan od najčešće upotrebljivanih udžbenika javnih financija za više godine studija ekonomije. Nedavno objavljeno hrvatsko izdanje prijevod je sedmoga, u potpunosti prerađenog izdanja toga udžbenika, u originalu objavljenoga 1996. godine. Sama činjenica da je djelo doživjelo sedmo izdanje govori u prilog njegovoj kvaliteti i prihvaćenosti među studentima, profesorima i stručnjacima.

Javne financije podijeljene su na devet cjelina te trideset i jedno poglavlje, u kojima je sadržana teorija o financijama države u njezinu najširem obuhvatu. Tu je sveobuhvatnost možda najbolje dočarao sam autor, koji u uvodu navodi kako se u udžbeniku govori o “osnovama analize uzroka” državnih odluka i njegova učinka na razna područja ekonomske aktivnosti”. U knjizi se tako obrađuju i neki segmenti javnih financija koji su vrlo često u sličnim udžbenicima samo spomenuti ili posve zanemareni. To su, primjerice, statistika državnih financija, konkretne mjere fiskalne politike usmjerene na stabilizaciju i analiza mjera fiskalne politike usmjerenih na preraspodjelu i raščlamba njihovih učinaka. Izložena je teorija obilno popraćena primjerima, i premda su ti primjeri najčešće preuzeti iz njemačke prakse, to nimalo ne umanjuje njihovu korisnost za domaćeg čitatelja.

U prvom se dijelu objašnjava predmet javnih financija i pitanja kojima se one bave. Budući da su predmet javnih financija državni prihodi i rashodi, u tom se dijelu defini- ra pojam države, fiskalne politike kao politike čiji su osnovni instrumenti upravo državni prihodi i rashodi te se zatim objašnjavaju ti instrumenti i ciljevi fiskalne politike. Već u samom početku autor uvodi čitatelja u statističke izvore koji daju informacije o obujmu i strukturi državne aktivnosti, pa taj dio može poslužiti i onima koji će teorijsko znanje s tog područja primjenjivati u empirijskim istraživanjima.

Drugi se dio bavi analizom uzroka ekonomskog djelovanja države i njezinim utjecajem na alokacije gospodarskih resursa. U tom su dijelu obrađene osnove teorije blagostanja koje upućuju na nužnost učinkovite alokacije za postizanje optimuma društvenog blagostanja. Nakon toga autor navodi primjere u kojima tržišni sustav ne uspijeva

* *Primljeno* (Received): 26.01.2001.
Prihvaćeno (Accepted): 14.02.2001.

učinkovito djelovati, te u tim slučajevima nalazi opravdanje uz djelovanje države u smislu ispravljanja pogrešne alokacije resursa.

U trećem se dijelu obrađuju načini donošenja odluka na razini države, i to u sustavu izravne demokracije i u sustavu predstavničke demokracije. Na to se nadovezuje opis njemačkoga državnog proračuna i procesa njegova donošenja. Budući da se pokazalo kako je državni proračun uglavnom rezultat kratkoročnih odluka, odnosno odluka koje se ne temelje na spoznavanju njihovih ukupnih dugoročnih učinaka, u knjizi su navedeni i postupci koji mogu poslužiti za postizanje veće racionalnosti pri izradi državnog proračuna.

U četvrtom su dijelu nabrojani i objašnjeni pokazatelji koji se mogu primijeniti za praćenje razmjera državne aktivnosti. Prikazano je kako se na temelju tih pokazatelja za Saveznu Republiku Njemačku mogu zamijetiti određene pravilnosti u dugoročnom i srednjoročnom kretanju visine i strukture državnih prihoda i rashoda. U istom se dijelu navode i moguća teorijska objašnjenja uočenih pravilnosti.

Iako je u drugom dijelu ustanovljeno kako je državna ekonomska aktivnost potrebna radi ispravljanja neučinkovitosti djelovanja tržišta, može se lako zaključiti da ni država pri rješavanju tog problema ne djeluje optimalno. O pitanju neučinkovitosti države, kao i o smanjenju državne aktivnosti radi ublažavanja tog problema govori peti dio knjige.

Šesti dio knjige opisuje državne prihode, odnosno poreze kao njihov najvažniji element. U tom se dijelu porezi obrađuju sa svih važnih stajališta - najprije se navode osnovni porezno-tehnički pojmovi te se nabrajaju i klasificiraju osnovni porezni oblici te oblici poreznih tarifa. Zatim se izlažu teorije o raspodjeli poreza i analiziraju cjenovni i alokacijski učinci različitih poreza. Nakon toga se objašnjavaju najvažniji oblici poreza, pri čemu je osobita pozornost pridana porezu na dohodak. Osim poreza koji se primjenjuju u Njemačkoj, raspravlja se i o nekim netradicionalnim poreznim oblicima koji se temelje na teorijskim konceptima, ali se još ne primjenjuju ili je njihova primjena ograničena na mali broj zemalja. Jedan od takvih poreznih oblika je i porez na izdatke kao alternativa porezu na dohodak, kojima se opterećuje samo onaj dio dohotka koji je upotrijebljen i pretvoren u izdatke za potrošnju. Autor ocjenjuje te teorijski utemeljene porezne oblike navodeći njihove prednosti i nedostatke. U poglavlju o porezu na izdatke autor navodi i primjer poreza na dohodak zasnovanoga na potrošnji, koji je primijenjen u Republici Hrvatskoj. U tom se dijelu knjige porezi razmatraju i na međunarodnoj razini, te se ocjenjuju različiti postupci oporezivanja međunarodnih tokova faktorskih dohodaka i dobara. Također se spominje i pitanje harmonizacije poreza unutar Europske unije.

Dio koji govori o državnim приходima završava poglavljem o javnom dugu kao specifičnom obliku financiranja državnih izdataka. U tom se poglavlju analizira javni dug Njemačke te se on dijeli prema različitim kriterijima (prema zajmoprincipu, vrsti duga i vjerovnicima). Obrađuje se i problem granica javnog duga, te se propituje mogućnost određivanja tih granica.

U sedmom se dijelu raspravlja o fiskalnoj politici, pri čemu se njezino djelovanje izučava modelski, pomoću tradicionalne makroekonomske IS-LM analize, u koju se postupno uvodi i državno proračunsko ograničenje te tržište rada. Nakon toga se pokazu-

je da fiskalna politika može djelovati na tri različita načina - automatskim stabilizacijskim načinom, mjerama koje se primjenjuju prema unaprijed utvrđenim pravilima (na osnovi formule) i diskrecijski.

Osmi je dio zanimljiv utoliko što se u njemu neusporedivo opširnije nego što je uobičajeno u udžbenicima javnih financija, autor bavi pitanjima utjecaja fiskalne politike na raspodjelu. Dio započinje razmatranjem predmeta rasprava o raspodjeli, a nakon toga se pokušava odgovoriti na pitanje treba li država, kada i kako utjecati na raspodjelu. U svezi s tim govori se o učincima fiskalne politike na raspodjelu i o mjerama državne politike raspodjele.

U devetom dijelu autor upoznaje čitatelja s teorijskim osnovama fiskalnog federalizma. U tekstu se sa stajališta teorije o javnim financijama govori o decentralizaciji prava odlučivanja, a s tim u svezi i o raspodjeli funkcija, prihoda i rashoda među različitim razinama vlasti u državi. Kao primjer fiskalnog federalizma prikazan je financijski ustroj Savezne Republike Njemačke.

Knjiga je praktična za sve koji žele steći dodatna znanja o pojedinim temama s područja javnih financija jer svako poglavlje sadrži popis najvažnijih radova o odgovarajućoj temi, a na kraju knjige dan je i opsežan popis literature te pojmovno kazalo koje se u hrvatskom prijevodu pojavljuje u dvojezičnoj, hrvatsko-njemačkoj varijanti.

Knjiga *Javne financije* Dietera Brümmerhoffa namijenjena je prije svega studentima, kojima će poslužiti kao osnovna ili dopunska literatura na istoimenim kolegijima studija ekonomije i prava. Ipak treba spomenuti da knjiga daje uvid u mnoga pitanja s kojima se svakodnevno susreću političari, članovi vlada, članovi parlamenta, kao i svi građani, pa stoga krug potencijalnih čitatelja zasigurno premašuje uobičajeni krug čitatelja ostale udžbeničke literature.

Sandra Švaljek
Ekonomski institut Zagreb